

MORB. PRINCEPS. 335

Ergo & podagræ auctor non est humor excrementitius à capite defluens, sed specialis, animatus inuisibilis spiritus, pro cuius exacta cognitione hunc tractatum ex pauperum commiseratione, & in proximi necessitatem conscribimus.

*Natura, & Artis instrumenta
per ignem, & aquam ex-
plicantur.*

Cap. 7.

VNiuerſalem ignem cuncta scientem, omnium rerum animam, occultum atque inuisibilem acidum spiritum ex Sole proficisci, quem aquæ in matrimonio iunctum fermentum vitale rerum constituere, & omnia, quæ mundus habet, in se comprehendere, ex Hippocrate demonstraui-
mus: Hæc tamen omnia prudenti medico non sufficiunt, tum ad cognitionem, cum ad curationem, nisi insuper etiam hominis naturam exactè cognoscere, & diiudicare didicerit, ut ait *Magister* cognoscere quidem ex quibus ab initio constitutus est, diiudicare verò, quæ in ipso partes domini-
um obtinent: si enim ab initio
con-

constitutionem non cognoscat, & id quod in corpore dominatur, non potest ea, quæ homini conducunt, offerre.

de diata

Omnia igitur tum animantia, tum homo ipse ex duobus facultate quidem diuersis, vsu verò consentientibus constant IGNE scilicet, & AQVA. Quæ duo simul iuncta, tum aliis omnibus, tum sibi inuicem satis sunt: vtrumq; verò seorsim, neque sibi ipsi, neque cuiquam alteri satis esse potest. Horum igitur vtrumque hanc obtinent facultatem, IGNIS siquidem omnia semper mouere. AQVA verò omnia semper nutrire. Hactenus Hippocrates.

Nutritur autem homo viuens duplici nutrimento *subiungit*, corporeo nempe, & spiritali, sine hoc autem illud parum ad vitam confert. Nisi enim acidum vitale, seu mollis ignis in stomacho, corporeo alcali nutriatur, facillimè ambo in ruinam cadunt, & vice versa nisi alcali saturetur dicto spiritali, vitalique acido, perdit nutrimenti vim, atque in cadauer resoluitur.

Etenim sicut ostendi in macrocosmo ab alcali trahi magnetica virtute Solis filium, huncque rursus

MORB. PRINCEPS. 337

at, &
atur,
ndu-
ntia,
facul-
verò
GNE
simul
m si-
; ve-
eque
otest.
hanc
liqui-
. A-
trire

fus in alcali reuerberari à calore in
nutrimentum: sic etiam ab homi-
ne per inspirationem pabulum il-
lud spirituale (quod occultum vi-
tæ cibum vocat Cosmopolita) at-
trahitur per pulmonem rectà ad
microcosmi centrum Cor, quod
hic Solis vicem gerit, atque sedes
est humidi radicalis, & focus; vbi
naturæ humanæ ignis primò ac-
cenditur, vt in Clauis cap. 9. de-
monstratum est, attractumq; vitæ
pabulum in alcali suo modo re-
uerberando fixatur, atque rursus
indefinenter attrahitur, formatur-
que humidum radicale, quod pe-
nes se habet omnia, quæ hominem
constituunt.

uens
cor-
sine
itam
tale,
cor-
limè
vice
dicto
erdit
auer

Et quemadmodum ex hac
VNA RE omnes res Macrocosmi
natae sunt, vt supra ex Hermete no-
tauimus: Sic quoque ex hac VNA
RE omnes particulae Microcosmi
nascuntur, vnde quaelibet particu-
la rursus claudat in se particulari-
ter VNICAM REM necesse est:
ideòque quaelibet particula rotun-
do ore dici hac ratione potest Mi-
crocosmus, *cuiusque verò parti à
principio non inerit vnica hac res,
deinceps augeri non poterit*: con-
cludit Magister.

Prudens ille humanæ naturæ

P Prin-

Ventriculæ
partium

de diata

Princeps *omnia sciens*, quæ in corpore contingunt, indefinenter sua ab arce imperans, facultatesque omnes, cæteraque organa harmonicè mouens, vitam & motum omnibus in microcosmo ventriculis plus minus cuique pro singulorum exigentia inspirat, *suscipiuntque ea, quæ incidunt*, ait Magister. Inde fit, vt vniuersalis ventriculus, qui reliquis omnibus præsidere cognoscitur, vitali aura seu multi-ventri spiritu repletus sit, qui cum neque solus esse, neque sibi soli sufficere valeat, appetere alcali (seu cibum) pro sui multiplicatione incipit, qui cibus attractus, & assumptus resoluitur, & fermentatur à dicto acido spiritu in materiam primam, vt ita dicam: in illa autem fermentatione, eademque opera, infunditur prædictæ materiæ anima, quæ (vt dixi) semper spiritui inseparabiliter adhæret, transmutaturque in acidum lacteum vitalem succum communij nomine chylum, cui rursus omnia generationi, aut nutritioni necessaria insunt. Differt autem dictum fermentum acidum naturale ab alijs acetosis, quia scilicet quæ penetrat eadem etiam opera volatizat: spiritus autem acetosus
arti-

*Transmu-
tationem a
limenti vo-
cat Gale-
nus coctio-
nem profi-
ciscentem
à totius sub-
stantia vi.*

*Chylus est
succus vi-
talis*

MORB. PRINCEPS . 339

artificialis quilibet dissoluendo ipsemet coagulatur, & fixatur.

Chylum autem manifestè acidum esse mechanicè demonstravit olim Hippocrates Chemicus, CAP. 12. ita vt vel quilibet plebeus aciditatem fateri compellatur: Cum verò hic acidus succus in intima, non nisi errore admittatur: admissus enim stranguriam in vrina generat, colicam in intestinis, podagram in iuncturis, scabiem in pelle, propterea aciditatem deponere priusquam intranea subeat, necesse habet, sudorem, sanguinem, vrinam, saliuam &c. falsa esse experientia docet, oportet itaque, vt etiam chylus falsus fiat, antè quam ad intima progrediatur.

Non potest autem acidus chylus falsum induere saporem nisi in alcali, cuius proprietas est iuxta sui principij indolem acida virtute magnetica attrahendi, & in falsum commutandi, vt hinc indè mechanicè docuimus, idcirco per mesenterij multiplicia vasa, alcali ditissima transit, (vt per potatas acidulas, ipsumque vitriolum ad oculum ostendit Hippoc. Chemicus) cum quo concorditer copulatur, falsumque tunc induit saporem, vt omni acido alcali iuncto

in macrocosmo , & artificialibus
contingit.

Hactenus Anatome patentes
ductus ibidem , per quos chylus
fluere possit , nondum vidit , vnde
hinc euincitur totus chylus vitali
aura turgidus in vaporem ita vo-
latilem (vt dixi) resolui , subtiliari-
que , vt solidam membranam per-
uadere nullo negotio possit , aliàs
aimenti nomine ab Hippocratico
medico vocari non licet , sic *docen-
te Magistro* Alimentum est , quod
in spirituales vapores conuersum
est , à talibus nutriuntur spiritus vi-
tales actiuorum autores .

*Natura imitatur artem, & hæc
rursus Naturam .* Hinc cuilibet
Hippocratico discipulo manifestè
innotescit in artificiali coniun-
ctione cuiuscunque acidi , & alca-
li (quæ seorsim more sui principij
nihil noui producunt) amborum
licet purissimorum , plures tamen
fæces propter nouam generatio-
nem , & in falsum transmutatio-
nem oboriri , quæ in tepore , &
quiete à falso nouo subsident , &
fæcum forma ad fundum vasis de-
scendendo separantur : idem etiam
intra microcosmum in naturali
coniunctione acidi chyli cum al-
cali hinc indè per multiplicia in
me-

MORB. PRINCEPS. 341

mesenterio vasa disperso contingere debet, cum natura ubique per similia instrumenta operetur: separantur inquam pura ab impuris propter nouam generationem: Non enim potest, inquit *Magister*, id quod similes mores non habet, in eodem loco permanere; multa idcirco concurrunt *aliena*, non solum à dicta coniunctione, & necessaria noua generatione, sed etiam propter hominum intemperantiam, quæ *aliena* nisi secerantur hostilem dabunt succum, quem visitato vocabulo crudum, vel impurum appellamus, lentarum febrium aliorumque contumacium affectuum in mesenterio stabulantium originem. *Oberrant enim ibidem velut ignota*, eò quod vitalis auræ symbolo destituantur, cuius character salsus esse sapor, abundè ostensus est: propterea in nidorosum, seu amarum succum, quem *bilem appellare solemus* (ait Senex) in simplici tepore conuerti necesse est. Cum enim per intemperantiam fermentum vitale, seu ignis mollis in stomacho importunè cogatur, omni successu priuabitur. *Permista verò inter se cognoscuntur.*

Salsus hic vapor ex acido alcali-

P 3 que

diata

*Mesenterij
morbo
stendit*

*de veteri
medicina*

*verba Hip.
pocr.*

que compositus, ab Hepatis ventriculo rursus assugitur, ibique in liquorem condensatur, qui vulgò sanguis dicitur, estque (vtpotè volatilis, & vaporosus) aqua microcosmi (vt de macrocosmi aqua quoque dictum est) omnium succorum, musculorum, venarum, capillorum &c. semina completens, vitalisque spiritus sedes, iuxta sacra, qui per venas tanquam per riuulos decurrens irrigat totam microcosmi terram.

Et quemadmodum macrocosmi seminibus inesse virtutem transmutatiuam aquæ, ex dictis claruit, quæ rarè facta trahitur à latibus mille, calidas, acres, amaras, dulces, acidas, insipidas, frigidas, aliasque infinitas ferè, diuersi quasque saporis (taceo colores) quam particularis prudens ignis seu intelligentia latitans occulto artificio in seminum ventriculis exornat, adaptat, multiplicatque, & si quod superfluum est, iterum rarefit, & in forma vaporis exhalat.

Sic etiam in microcosmi seminibus, seu minimis musculis, quorum quilibet suum ventriculum habet, absconsa latet ratio vitalis, seu

feu
ge
tiu
dè
atq
mi
ua
BC
Hi
loc
sci
di
pro
Ga
vt
ex
flu
hu
tur
uit
me
po
na
ac
pa
illa
si
bri
pet
ni
tra
cip
scu

MORB. PRINCEPS. 34.

seu particularis inuisibilis intelligentiæ ignis, seu virtus transmutatiua sanguinis (dic vt lubet) qui inde rarefactus trahitur à singulis, atque condensatur in diuersas mille particulas, quæ transmutatiua virtus, NATVRALIS LABOR, vel partium ventriculus Hippocrati dicitur: *qui unicuique diata locum perficit, quo allabentia suscipiuntur, quæ verò superflua, & diuersos mores habent è regione protruduntur.* Non obscure idem *5. Aphor.* Galenus: singulas corporis partes, *39.* vt suum nutrimentum, ita etiam excrementum habere, & superfluum, derelictum naturæ partis humorem esse, docet: Et ideò totum corpus perspirabile, adnotauit Senex, vt liberè, sineq; impedimento, quod inutile est, diffluere posset: quibus addit Philosophus naturæ motus, *inquit,* continuus, ac indefessus est; non minus in partibus, quam in toto; agit enim illa semper, otij impatiens, ad eò vt si momento quiesceret, rueret fabrica vniuersi, quæ legi motus perpetui mancipata est; neque etenim terra stans, mare pacatum, aer tranquillus, quia moueri non percipiuntur, propterea omninò quiescunt; *non secus ac homo dormiens:*

quies illa act. onis remissio est, non
 amissio vel cessatio: Natura in trorsum
 agit, quocumque tempore organa
 sua mouet, nec ab act. one vnquam
 desistit: ipsa etiam cadauera motum
 corruptionis patiuntur; vitentia autem,
 licet non locali, organico tamen aguntur:
 haec tenus ille. Subiungit & firmat Hippocrates
 hanc doctrinam. **HOMO** inquit, edens
 sanus esse non potest, nisi etiam **LABORET**:
 oportet autem, vt par est, **LABORVM**
 vim pernoscere, tam **NATVRALIVM**,
 qui carnes in augmentum præparant
 (id per rarefactionem, & condensationem
 sequenti capitulo ostenditur) tum eorum,
 qui per vim fiunt, & carnes extenuant
 (vt palestrica, ligni. secium, & similia)
 quorum plurima de diæta recenset,
 cuiuslibet etiam satis abundè nota.

Naturales dictas duas operationes
 imitatur ars; quæ nequit quidem
 semina ipsa facere, illorum tamen
 acido, seu seminali virtute, ab ipso
 humido radicali, segregata (si indiget)
 pro ipso semine vtitur, in quo acido,
 cuiuscunque rei sit, occultè latitat
 particularis ratio, & intelligentia,
 seu virtus transmutatiua, non secus,
 quam in principio suo,

MORB. PRINCEPS. 345

non
ror-
or-
one
ada-
un-
oca-
cte-
lip-
MO
po-
por-
VM
RA-
um
a,&
ulo
per
(vt
ilia)
en-
no-
tio-
qui-
tz-
ab
(fi
,in
oc-
&
ta-
pio-
s

suo, nam si cum illo acido (spiritu nimirum nitri) quod seorsim, neque sibi, neque alijs sufficit, alcali (tartari) iungatur, acidum illud, trahit alcali NATVRALI LABORE in sui dominium (semina, inquit, Magister ducunt materiam, quod volunt) fitque coagulum iuxta acidi naturam, & que diuersos mores habent à regione segregantur, aut ad vasis fundum, vt ante dixi, aut in vaporis forma exhalant, vt in Clauis 6. capite multiplicibus exemplis mechanicè demonstratum est.

Diuini autem Numinis calumniatores, ab Hippocratica veritate expulsi, & à prudentiæ schola iam dudum eiecti, nunquam intelligere debent, quæ totus Medicorum chorus cum omnibus suis sectis intellexit; omnes scilicet humanas inuentiones vt ait Magister inò, *de diata*
& ipsa artificia omnia, quæ aut sunt, erunt, aut imposterum reperiri queant, non nisi naturæ operationibus, ac vestigijs inniti, eò quod prudens hæc Magistra in suo officio errare nunquam potuit, nisi loci vitio vel artificis ignorantia, quod per sequens mechanicum exemplum Dioscorides ostendit.

Cupri laminæ, *inquit*, in locum aridum cum vinaceis aciescentibus conduntur, hæc aciditas rodendo rarefacit cuprum, & condensantur ambo in salinum corpus, quod æs viride vocatur, humidum quod superfluum est, exhalat: perfacilis est labor, & in suo genere perfectum opus, quia ars imitatur naturam.

Si verò idem cuprum vnà cum iisdem vinaceis in locum humidum conderetur, non æs viride, sed liquamen daret inutile, erraretque natura loci vitio.

Et idem laminato cupro, si plures acidos succos affundas, vt pueriliter decanorum turba edocet, fit tantummodo, vt ex illa sine lege miscella confusio surgat inter succos illos, quorum vnus alium præoccupat, donec tandem, & ille, qui reliquos superat, à conflictu fatiscat; cumque cuprum alacriter amplius aggredi nequeat, ideò in turpis coloris æruginem condensantur, non quidem naturæ, sed ineptissimorum doctorum errore, qui ignorant, quid imitentur. Vnde rursus *Magister*: quæ natura constituit, ea semper rectè habent: quæ verò rudes plebei, nunquam.

diata lib. i

Ra.

*Rarefactio, & condensatio, Nutu-
re instrumenta, & artis, Po-
dagra causam mani-
festant.*

Cap. 8.

Sicuti confuso Chao singulae v-
niuersi partes commixtae po-
tentia inerant, quas Diuini spiritus
opifex in actum separauit, & rare-
fecit: hancque operationem vete-
res Philosophi à Græco SPAGY-
RIAM: Et Paracelsus more suo
MYSTERIUM magnum nomi-
nauit, neque reuera ineptè est lo-
cutus, licet eius sensus à pluribus
non percipiatur. Sic & hodie sin-
gula rerum indiuidua multi ven-
tris spiritui potentia insunt, vt su-
pra ostendimus, priusquam in lu-
cem edantur; ideò radices rerum
in aere esse doctrinaliter admo-
dum ac præclarè scripsit Calid.

Ita arti, quæ sapientissimæ Na-
turæ simia est, commiscere licet
multos, ac diuersos acidos spiritus,
eosque in vno vasculo confunde-
re in vnum Chaos siue multiven-
trem spiritum: Huic spiritui affun-
de alcali tartari ad saturationis
punctum, quod cum vicem mate-